

Prof. Dr. İbrahim Ö. KABOĞLU
İstanbul Milletvekili
Anayasa Komisyonu Üyesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddelerine uygun olarak **T.C. Ticaret Bakanlığı'na** iletilmesi ve Sayın Bakan tarafından yazılı olarak yanıtlanması için gereğinin yapılmasını arz ederim. 17.12.2020

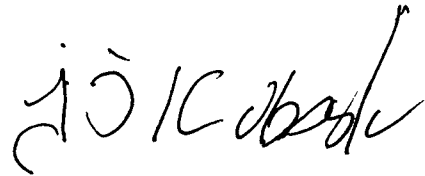
Ticaret Bakanlığı Reklam Kurulu, 10.11.2020 tarihli ve 303 sayılı toplantısında, e-ticaret sitelerinde "LGBTİ+ ve gökkuşağı temalı ürünlere" +18 uyarısı koyularak tanıtım ve satış yapılması yönünde karar almıştır. Karar, Ticaret Bakanlığı internet sitesinde, basın bülteniyle duyurulmuştur.

Kurul, "LGBTİ+", "Equality" (Eşitlik), "Normal", "Love is Love" (Aşk aşktır), "Pride" (Onur), "Peace" (Barış), "LGBTİ+ Power" (LGBTİ+ Gücü), Bisexual (Biseksüel), Freedom (Özgürlük), Lesbian (Lezbiyen), Gay (Gey) yazan ürünler ve gökkuşağı temalı ürünlerin e-ticaret sitelerindeki reklamlarına durdurma cezası vermiştir. Kararın, Bakanlığa yapılan tüketici şikâyetleri sonrasında alındığı belirtilmiş; karar "İnceleme konusu ürün ve tanıtımların "+18" yaş uyarısına yer verilmeden satışa sunulduğu, bu durumun çocukların ve gençlerin zihinsel, ahlaki, psikolojik ve toplumsal gelişim özelliklerini olumsuz yönde etkilediği, kültürel ve ahlaki sosyal davranışları bozmaya, değiştirmeye yönelik olduğu" ifadeleriyle gerekçelendirilmiştir.

Anayasa'nın 10'uncu maddesi kanun önünde eşitliği düzenler. "*Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.*" Türkiye'yi de bağlayan uluslararası insan hakları mevzuatıyla uyumlu şekilde, "cinsiyet kimliği ve cinsel yönelimler", maddede anılan ve kendilerine dayanarak kanun önünde eşitliğin bozulamayacağı "benzeri sebepler"dendir. Yine aynı maddenin beşinci fıkrası da, "*Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.*" şeklindedir. Ticaret Bakanlığı da, bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun hareket etmek zorundadır. Ancak "LGBTİ+ ve gökkuşağı temalı ürünlere" +18 uyarısı koyularak tanıtım ve satış yapılması yükümlülüğü, LGBTİ+ bireylerin temel hak ve özgürlüklerini ihlal etmekte ve haklarında ayrımcılık oluşturmaktadır. Bu bağlamda;

1. Bakanlığınıza bugüne kadar konuyla ilgili olarak toplam kaç şikâyet gelmiştir? Şikâyetlerin dayanakları ve içerikleri nelerdir?
2. Reklam Kurulu'nun çocuk gelişimi konusundaki bilimsel yetkinliği nedir? Çocukların olumsuz etkileneceği gerekçesine dayandırılan bu karar alınırken hangi uzmanların görüşlerine başvurulmuştur, bu uzmanların bilimsel yetkinlikleri ve konuya ilişkin olarak bildirdikleri gerekçeli görüşler nelerdir?

3. Reklam Kurulu, LGBTİ+ ve gökkuşağı temalı ürünlerin çocukların ve gençlerin zihinsel, ahlaki, psikolojik ve toplumsal gelişim özelliklerini olumsuz etkilediğini hangi somut bilimsel dayanaklarla temellendirmiştir? Çocukların ve gençlerin bozulan ve değişen “kültürel ve ahlaki sosyal davranışları” nelerdir? +18 uyarısı yokluğuyla anılan sonuçlar arasında kurulan nedensellik bağıını gösteren gerekçeli bilimsel tespitler nelerdir?
4. Kararı itibariyle LGBTİ+ bireyleri “hasta” gibi değerlendiren Reklam Kurulu’nun, LGBTİ+ kavramıyla ilgili asgari bir bilgi birikimi ve donanımı var mıdır? Reklam Kurulu, kararını alırken, örneğin eşcinselliğin Amerikan Psikiyatri Derneği tarafından hastalık listesinden çıkarılmasından bu yana 47 yıl, Dünya Sağlık Örgütü tarafından ICD-10 aracılığıyla hastalık listesinden çıkarılmasından bu yana 30 yıl geçtiği şeklindeki temel bilimsel verileri dikkate almış mıdır?
5. Reklam Kurulu, kararını alırken; LGBTİ+ bireylerin kişisel özerkliklerini, farklılık haklarını, özel yaşam haklarını, itibar haklarını, ayrımcılığa uğramama haklarını koruyan Türkiye Anayasası ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ni dikkate almış mıdır? Toplum içindeki bazı kişilerin cinsel azınlıklara yönelik hoşgörüsüz, dışlayıcı, ötekileştirici bakış açısı; hukuk düzenimizin gerektirdiği şekilde bireylerin farklılıklarına saygılı çoğulcu bir demokratik toplumda, cinsel azınlıkları damgalamanın, gayri ahlaki gibi sunmanın, hiçbir bilimsel dayanağı olmadan onları çocuklar ve gençler için bir tehlike gibi niteleyerek aşağılamanın hangi anayasal temelde haklı sebebi olabilmektedir?
6. Sistematik şekilde nefret söylemi ve nefret suçunun, dışlama eylemlerinin mağduru olan LGBTİ+ bireylere yönelik bu damgalayıcı uygulamanın, sürekli şekilde maruz kaldıkları önyargıları ve ötekileştirmeleri derinleştireceği, her gün maruz kaldıkları temel hak ihlallerinin daha da artmasına sebep olabileceği, karar alınırken dikkate alınmış mıdır?
7. Söz konusu kararın ardından; tanıtım ve satışlarında LGBTİ+ kavramıyla ilgisiz şekilde “Equality” (Eşitlik), “Normal”, “Pride” (Onur), “Peace” (Barış) sözcüklerini ya da gökkuşağı temasını kullanan ürünlere ilişkin olarak +18 uyarısı koyulması yükümlülüğünün uygulanması nasıl engellenecektir? Anlamlarını LGBTİ+ bağlamıyla tüketmeyen son derece genel nitelikteki söz konusu sözcüklerin ve gökkuşağı temasının kullanımının kategorik şekilde sınırlandırılması, ölçülü bir tedbir midir?
8. Reklam Kurulu’nun kararının gerekçeli hali nedir?

İbrahim Ö. KABOĞLU
İstanbul Milletvekili